

กิลเลสผู้ก่อการ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหา
เวลาเห็นสักจะความจริงอันนี้ เพราะสักจะความจริงอันนี้ มันถอนรากถอนโคนกิเลสตัณหา
ความทะยานอยากในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมมันมหัศจรรย์ มัน
ยิ่งใหญ่ มันยิ่งใหญ่มาก มันครอบ ๓ โลกธาตุ เวลาจิตใจที่พ้นจากทุกข์ไปแล้วมันครอบ ๓
โลกธาตุ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันยิ่งใหญ่นั่นแหละ ฉะนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าถึงประเสริฐมาก

ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเหตุอันนั้น แต่ฟังธรรมๆ ฟังธรรมของเรา เรามีกิเลสตัณหาความ
ทะยานอยากเหมือนกันใช่ไหม เราก็อยากจะพ้นจากทุกข์เหมือนกัน ถ้าอยากจะพ้นจากทุกข์
เหมือนกัน ฟังแล้วมันก็เข้าใจ ถ้าเข้าใจ เข้าใจก็คือเข้าใจ เข้าใจ เห็นไหม ถ้าฟังแบบโลกก็เข้าใจ
แบบโลก

แต่ถ้าฟังธรรมสักธรรมเป็นความจริงฟังไม่รู้เรื่อง นี่ฟังธรรม ฟังธรรมไม่เป็น ฟังธรรมไม่
เป็น เห็นไหม เวลาพูดถึงมรรคถึงผล มรรค ๔ ผล ๔ “มรรค ๔ ผล ๔ ทำไมมันมรรคแล้วมรรค
เล่า มรรคแล้วมรรคเล่าละ” มรรคแล้วมรรคเล่าเพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยากที่องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ถอนรากถอนโคนมันนี่

ครอบครัวของมารๆ เวลาครอบครัวของมาร สิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพ้นจากมือของพญามารไป นี่พญามารคร่ำครวญเลยแหละ นี่พญามาร ลูกสาวของมาร ลูกสาวของมาร ๓ คน โลกะ โทสะ โมหะ นางต้นหา นางอรดีต่างๆ มาคร่ำครวญ “พ่อไม่ต้องเสียใจไป เดี่ยวลูกจะไปเอาคืนมาให้เอง” นี่ลูกของมัน แล้วหลานของมัน แล้วเหลนของมันละ นี่ครอบครัวของมาร แล้วครอบครัวของมารมันครอบงำหัวใจของสัตว์โลกทั้งสิ้น อยู่ในอำนาจของพญามาร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์สร้างสมบุญญานิกายมากมายมหาศาล แล้วพระโพธิสัตว์สิ่งที่สร้างบุญสร้างกุศลมา สร้างบุญกุศลมาเพื่ออะไร สร้างบุญสร้างกุศลมาเพื่อกำลังของหัวใจดวงนี้ไง ถ้าหัวใจดวงนี้เวลามาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ สิ่งที่เราจะมีอำนาจวาสนาๆ เป็นทางเลือกไง

เวลาทางเลือก เลือกจะออกประพฤติปฏิบัติ ถ้าได้เป็นกษัตริย์เราก็จะต้องตายไปกับโลกนี้ จะเป็นจักรพรรดิ จะเป็นจักรพรรดิแต่ถึงเวลาแล้วถ้ามันมีการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เห็นไหม คำว่า “ไม่เกิด” ไม่เกิดนี่สำคัญมาก สรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีใครสามารถจะยับยั้งมันได้หรอก เวลากรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์ไม่มีใครสามารถยับยั้งกรรมของสัตว์ได้ สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม

ใครสร้างเวรสร้างกรรมมาอย่างใดแล้ว ชีวิตนั้นเวลากรรมมันให้ผล กรรมมันให้ผล วิบากกรรม แล้ววิบากกรรมมันเกิดขึ้นมา เวลามันเกิดขึ้นมากับสัตว์โลกมีความทุกข์ความยากไปทั้งสิ้น เวลาที่มีความทุกข์ความยากทั้งสิ้น เรามาเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามาเกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม เราต้องมีกรรมดีของเรา ถ้าไม่มีมนุษย์สมบัติ เราจะไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ เวลาเราเกิดนี่ผลของวิภูฏะไง

เวียนว่ายตายเกิดในวิภูฏะนี่เหมือนสวะไปตามกระแสน้ำที่มันพัดมันไป แล้วกระแสน้ำมันพัดมันไป ชีวิตของเราเหมือนสวะอันหนึ่ง สวะอันหนึ่งมากระทบกันก็ได้มาพบกัน แล้วก็จากกันไป เวลามันจากกันไปนี่ผลของวิภูฏะ ผลของวิภูฏะเพราะเราได้สร้างเวร

**สร้างกรรมขึ้นมาใหม่ เราถึงได้มาสบมาพบมาเจอกัน คนที่เป็นคู่เวรคู่กรรมเจอกัน
ไม่ได้นะ เวลาเจอกันมันช็อกเลย เวลาเวรกรรมมันให้ผล**

แต่ถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้ว เรามีอำนาจวาสนาของเรา
ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าที่ศึกษาแล้ว เวลาศึกษาแล้ว เวลาสมัย
พุทธกาลนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จญาณ ใครที่มีอำนาจวาสนาแล้วชีวิตเขาสั้น
เขาต้องเสียชีวิตไปก่อน เขาคนนั้นก่อน เขาคนนั้นก่อน

ทั้งๆ ที่ว่า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วเสวยวิมุตติสุขๆ “จะ
สอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” มันลึกลับมหัศจรรย์เกินไป เกินไปที่ว่าสัตว์โลกจะรู้ได้ แต่
ด้วยอำนาจวาสนาการสร้างสมบุญญาธิการมาทั้งสิ้น เห็นไหม ถึงเวลาแล้วพรหมมานิมนต์ด้วย
แล้วถึงที่ว่าท่านปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ด้วยใจ

เทศนาว่าการ เห็นไหม พระอรหันต์มากมายมหาศาลๆ แต่ แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น
เพราะว่าลัทธิศาสนาอื่นมากมายมหาศาลเขาบัญญัติตนว่าเขาเป็นศาสดา ถ้าเป็นศาสดา
เวลาแสดงธรรมไปแล้วมันโต้แย้งมันขัดแย้งกัน มันขัดแย้งเพราะว่าสิ่งที่มันไม่จริงๆ มันจะโดน
ลบล้างจากความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความจริงแน่ๆ ความจริงชัดเจน
อย่างไร เวลาลบล้างไปมันก็ไปทำลายลาภสักการะของเขา ถ้าลาภสักการะนั้นคือลาภสักการะ
แต่มันมีความจริงหรือไม่ละ

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความจริงอันนั้นมันเหนือลาภ
สักการะ เพราะลาภสักการะนั้นเป็นเหยื่อ โมฆบุรุษตายเพราะลาภ ตายเพราะลาภ
เพราะอยากได้ลาภสักการะอันนั้น แต่สังขารมโนใจขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธ
เจ้ามันเหนือโลก เหนือวิญญูะ เหนือสังสารัง เหนือวิญญูสังสาร มันมีคุณค่า เห็นไหม
เหนือวิญญูะคือเหนือโลก สังขารมโนเหนือโลก เหนือโลกๆ

แต่เราเกิดมากับโลก เราเกิดมากับโลกนี้มันสมมุติบัญญัติ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะรู้เรื่องอย่างนี้ได้อย่างไร เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาประพฤติ

ปฏิบัติขึ้นมา คนเราถ้าอำนาจวาสนามันอ่อนแอ สิ่งใดที่เกิดขึ้นในหัวใจมันก็เชื่อไปทั้งสิ้น เวลา
ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมา ถ้ามันไม่เชื่อๆ ทำไมเวลาเราโลภ เราโกรธ เราหลง ที่มันเป็นความทุกข์
ความยากขึ้นมาในหัวใจของเรา ทำไมเราจับต้องไม่ได้ ทำไมเราชนะมันไม่ได้ ทำไมเราทำลาย
มันไม่ได้ ไม่ได้สักอย่าง แล้วไม่ได้สักอย่าง มันก็เผาผลาญเราอยู่นี่ไง เผาผลาญ เผาผลาญ เห็นไหม

ฉะนั้น เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นกับเรา
มันเกิดชั่วคราวๆ ทั้งสิ้น มันจรมมาๆ สิ่งที่มีสัมผัสกับหัวใจนี้มันจรมมา มันเกิดดับ เกิดดับในหัวใจ
ดวงนี้ ถ้ามันเกิดดับ เกิดดับในหัวใจดวงนี้ แล้วเรารู้ได้อย่างไรละ

คนที่เขาไม่สนใจทางธรรมนะ เขาอยู่กับโลกเขา เขาก็เกิดมีทิฏฐิมานะของเขา เขามี
ความรู้ความเห็นของเขา เขาก็เชื่อของเขาไปตามความเชื่อของเขา ความเชื่อนะ สิ่งที่มีความ
เชื่อๆ ความเชื่อขนาดที่ว่ากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันครอบงำในหัวใจดวงนั้นแล้ว นรก
สวรรค์ไม่มี

เพราะมันต้องไปคิดหาทบทวน มันเป็นเรื่องลำบากลำบาก เรื่องที่ว่ามันไม่ใช่เป็นลาภ
สักการะ ไม่ใช่เป็นข้าวของเงินทองที่มันจะเป็นประโยชน์กับเราไง เขาคิดว่าคิดไม่ได้ แต่ถ้าเขา
คิดของเขาได้ เขาคิดแต่หาเงินหาทองของเขา เขาคิดแต่หาความสุขของเขาในทางโลกของ
เขา อันนั้นเขาคิดของเขาได้ ฉะนั้น ถ้ามันคิดถึงนรกสวรรค์ขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่ว่ามันคิดว่า
คิดถึงไม่ได้ บอกมันไม่มี

แล้วถ้าเวลากึ่งพุทธกาล ผู้ที่เป็นชาวพุทธๆ ชี้แจงชี้คร้าน กึ่งกลางพระพุทธรูปแล้ว
มรรค ผล นิพพาน มันไม่มีแล้วละ ใ้หนี่ก็พวกชี้แจงชี้คร้านที่ไม่ต้องการสิ่งใดเลย มันก็อ้างอิง
ของมันไป แล้วก็ไปอ้างอิงว่าศาสนาเสื่อม มันจะเสื่อมไปไหน มันจะมีอะไรเสื่อม เพราะถึงยัง
ไม่ได้ศึกษา ถึงไม่ได้ค้นคว้าอะไรเลย ถึงจะรู้จักอะไรว่า มันจะเจริญแล้วเสื่อม มันไม่มีอะไร
เจริญแล้วไม่มีอะไรเสื่อมด้วย

แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนาสี เวลามันครุ่นคิดนะ ชีวิตนี้เกิดมาทำไม ชีวิตนี้เกิดมามันทุกข์ มันยาก มันเกิดมาทำไม แล้วมันมาจากไหน มันมาจากสารคุณจากที่ไหนไง ฉะนั้น เวลาเราเกิด เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มันถึงมีบุญกุศล มันมีบุญกุศล เกิดในประเทศอันสมควร ถ้าเราไปเกิดในประเทศในสังคมที่เขานับถือลัทธิศาสนาอื่นๆ เราก็ต้องนับถือลัทธิศาสนาอื่นๆ ไปตามเขา

แต่ในปัจจุบันนี้โลกมันเจริญๆ เจริญขึ้นมา ถ้าเป็นยุคโบราณนี้เป็นแคว้นแคว้นต่างๆ มันไม่มีกฎหมายคุ้มครอง มันก็ต้องอยู่กับผู้นำที่ดึงามทั้งสิ้น แต่ในปัจจุบันนี้โลกมันเจริญขึ้นมา มันมีกฎหมายคุ้มครองขึ้นมา มันก็เลยเป็นประชาธิปไตยๆ ประชาธิปไตยไม่นับถือลัทธิศาสนาใดๆ ทั้งสิ้น นับถือวิทยาศาสตร์ เขานับถือของเขา นั่นมันก็เป็นอำนาจวาสนาของคน เป็นยุคเป็นสมัย

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นยุคเป็นสมัย ถ้าคนมีสติสัมปชัญญะ คุณดี ในทางตะวันตกตอนนี้ เทคโนโลยีเขาเจริญ วัตถุเขาก็เจริญ แต่เขาหาความสุขไม่ได้ เขาหาความสุขของเขาไม่ได้ ต้องดิ้นรนแข่งขันกับเวลาอยู่ตลอดเวลา ดิ้นรนแข่งขันกับสังคม สังคมที่อยู่ในสังคมต้องแข่งขันกัน แล้วเอาความสุขหาที่ไหนล่ะ ถ้าเอาความสุขๆ ความสุขหาที่ไหน หาไม่ได้ หาไม่เจอ

แต่เวลาพระ เห็นไหม ธรรมทูต ธรรมทูตเขาไปเผยแผ่ขึ้นมา เขาต้องการความสงบของหัวใจ เวลาเขามา เขาต้องการทำสมาธิ เขาต้องการฝึกหัดใช้ปัญญา แล้วปัญญามันเกิดจากไหนล่ะ เพราะอะไร เพราะการศึกษาก็คือการศึกษานี้

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธนะ มันต้องมีการศึกษา ศึกษาเพื่อความเข้าใจ ถ้าความเข้าใจแล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ศึกษาไว้ ปริยัติศึกษาเรียนไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ ทรงจำธรรมวินัยๆ ทรงจำไว้ จำไว้แล้วประพฤติปฏิบัตินี้ไง แล้วปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ มันต้องมีการประพฤติปฏิบัติเท่านั้นมันถึงจะมีปฏิเวธคือความรู้แจ้ง ความรู้แจ้งคือรู้แจ้งในอะไร ถ้ารู้แจ้งในใจของตน ถ้ารู้แจ้งในใจของตนเกิดสัจจะ เกิดความจริงขึ้นมาในใจของตน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ โดยชอบเพราะในใจของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดง
ธรรมๆ ก็แสดงธรรมโดยสังฆธรรม ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นี่คือ
หัวใจของพระพุทธศาสนา

แต่อ่านาจนวาทนาของคนมันแตกต่างกันไป ถ้ามันแตกต่างกันไป อนุปพิทกา ทาน ศีล
ภาวนา เธอให้ทำทานก่อน ให้ทำทานก่อน มีทำทานก่อนให้จิตใจของเขาเปิดกว้าง ถ้าจิตใจเขา
เปิดกว้างทำบุญกุศล มันก็ไปเกิดบนสวรรค์ นี่ไง อนุปพิทกา บอกชัดๆ เลย ทำบุญกุศล ทำคุณ
งามความดี

เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะจะไปเกิดในสวรรค์ ถ้าเกิดบนสวรรค์ขึ้นมา ให้ถือเนกขัม
มะ ถ้าถือเนกขัมมะ ถ้าสัจจะเป็นความจริงเขาทำจริงของเขาหัวใจของเขา หัวใจของเขาก็เบา
บางของเขา ถ้าจิตใจมันทุกข์มันร้อน จิตใจมันมีแต่ความอาฆาตมาดร้าย มีแต่ความทุกข์ความ
ยาก จิตใจมันก็ตกต่ำ มันก็ต่ำต้อยไป

เวลาให้เสียสละ ให้ทำทานๆ ขึ้นมา เวลาเขาทำทานของเขา บุญกุศลเกิดขึ้นมา หัวใจที่
มันผ่องแผ้ว หัวใจผ่องแผ้ว ให้ถือเนกขัมมะ แล้วเวลาแสดงอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ
วิธีการดับทุกข์ ในหัวใจอันนั้นมันจะเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมาเพราะอะไร
เพราะมันจับต้องได้ ปริยัติศึกษามาแล้วทรงจำธรรมวินัยแล้ว เวลาภาคปฏิบัติ ปฏิบัติขึ้นมาให้รู้
แจ้งในใจของตน แล้วถ้ารู้แจ้งในใจของตน มันรู้อย่างไร

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาท่านอบรมบ่มเพาะ ท่านสั่งสอน ท่านถึงให้ทำความสงบ
ของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจมันสงบระงับขึ้นมา ที่เรามาวัดมาวากัน เรามาประพฤติปฏิบัติกัน เราก็
มาค้นคว้าหาหัวใจของตน พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานขึ้นมา

ถ้าพุทโธๆ พุทโธโดนกิเลสมันครอบงำ กิเลสมันเป็นใหญ่เป็นโตของมันอยู่แล้ว มันก็ปลิ้น
มันก็ปล้อน มันก็หลอก มันก็ลวงเราตลอดเวลาอยู่อย่างนี้ ถ้ามันหลอกมันลวงขึ้นมา กรรม

จำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน **กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา** เราทำของเรามาอย่างนี้ จริตนิสัยของใคร จริตนิสัยของใครได้สร้างบุญอำนาจนามามากน้อยขนาดไหน

ขนาดที่ถ้ามันไม่ได้สร้างอำนาจนามามา เวลาในสังคมปัจจุบันนี้ เวลาเด็กมันติดยา เวลามันหลอนมันทำร้ายได้ทั้งสิ้น มันทำลายทั้งตัวมันเอง พอทำลายตัวเองจนไม่มีค่า ทำลายอะไร ก็ทำลายหัวใจ ขาดสติ ขาดสติจนจิตมันหลอน มันทำลายตนเอง ทำลายหัวใจของตนเอง ทำลายความรู้สึกของตนเอง มันหลอนตัวเอง แล้วมันก็ไปเบียดเบียนคนอื่น ๆ ทำลายสังคมให้สังคมเดือดร้อนกันไปทั้งสิ้น มันไม่มีค่าเลยหรือ ชีวิตของคนเกิดมาแล้วไม่มีค่าอะไรเลยหรือ เกิดมาเหมือนสัตว์ตัวหนึ่ง ใช้ชีวิตไปแบบสัตว์ตัวหนึ่ง

เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มันก็มีสติมีปัญญาใช้ใหม่ แล้วมนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ ประเสริฐได้ก็ต้องมีศีลมีธรรม ถ้ามีศีลมีธรรม มีศีล ๕ ศีล ๕ เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว นักวิชาการทั้งหมดจะบอกว่า ถ้าคนมีศีล ๕ ศีล ๕ กฎหมายแทบจะไม่ต้องบังคับใช้เลย แล้วมันเป็นได้ไหม

ถ้ามีศีล ๕ ศีล ๕ คนมีศีล ๕ ถ้ามันถือศีลนะ ถือศีลขึ้นมาให้มันเป็นศีลเป็นธรรมในหัวใจนี้ ถ้าเป็นศีลเป็นธรรมในหัวใจนี้มันเห็นคุณค่า ทาน ศีล ภาวนา ศีลคือความปกติของใจ ใจของคนที่มีปกติ มันปกติได้อย่างไร ถ้าเรามีค่าบริการของเรา มีการอบรมบ่มเพาะของเรา ถ้าจิตใจของเราเป็นปกติมันก็ไม่ทุกข์ไม่ร้อน

แต่มันทุกข์ร้อนสิ เพราะการดำรงชีพทางโลก เป็นโรคทรัพย์จาง เพราะเราทรัพย์จาง เราไม่มีทรัพย์ไม่มีปัจจัยเครื่องใช้อาศัย เราถึงมันทุกข์มันร้อนนี่ไง ถ้ามันทุกข์ร้อนมากก็ดิ้นรนดิ้นรนจะมาถือศีลอยู่ได้อย่างไร

ถ้าถือศีลๆ ถ้ามันทำหน้าที่การงานของตนแล้วมีศีลของเรา เรามีศีลมีธรรมในหัวใจของตน มันทำให้จิตใจมันไม่ฟุ้งซ่าน จิตใจมันไม่เดือดร้อน จิตใจมันไม่ต้องการแสวงหามาจนเกิน

กว่าเหตุ สิ่งที่เราแสวงหา เราใช้สอยมันเกินกว่าเหตุ ถ้ามันเกินกว่าเหตุ มันใช้สอยจนเป็นหนี้ เป็นสิน จนต้องหาเงินหาทองมาใช้หนี้ใช้สิน มันเป็นทุกข์เป็นยากไปหมดละ

นี่พูดถึงว่าถ้าจิตใจมันอ่อนแอ ถ้าจิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมาแล้วมาถือศีลๆ เราก็มีศีลมีธรรมของเรา เราก็มีสติปัญญาของเรา เราหาได้มากได้น้อยแค่ไหน เราก็ใช้จ่ายของเราในกำลังของเรา แล้วคนที่เขาเป็นธรรมๆ ขึ้นมา เขายังรู้จักประหยัดมัธยัสถ์ เขายังมีการเก็บออมไว้

ถ้าพูดถึงว่า นักวิชาการเขาพูด เวลาใครมาศึกษาธรรมะแล้วถ้ามีศีล ๕ ศีล ๘ สังคมจะร่มเย็นเป็นสุขมาก แต่มันมีกิเลสๆ จริตนิสัยของคนมันแตกต่างกัน กิเลสหยาบ กิเลสหนา มันเห็นว่าการเอารัดเอาเปรียบกัน ขึ้นหน้าว่าแต่คนอื่นเอารัดเอาเปรียบ เอาเปรียบสังคมต่างๆ แต่แล้วตัวเองละ ตัวเองมีสติปัญญาควบคุมความรู้สึกนึกคิดของตนได้มากน้อยแค่ไหน

ถ้ามีสติปัญญาควบคุมความรู้สึกนึกคิดของคนดีขึ้นๆ มันจะมีรั้วรอบขอบชิดแล้วรักษาตัวเรา รักษาตัวเราๆ แล้วถ้ามันมีอำนาจวาสนา เรามีสิ่งใดที่เราถ้าเป็นฆราวาส เวลาจะประพฤติปฏิบัติ เวลาเขาก็มีเท่านั้น แต่ถ้าคนเรารู้จักจัดสรรเวลา นั่นเป็นคนที่เขามีสติปัญญาที่สามารถจะแก้ไขได้

เวลาๆ เวลามันไม่มี แต่เวลาตายมันมี เวลานั้นคุยกันมันมี เวลาอีลุ่ยฉุยแฉกมันมี แต่เวลาจะปฏิบัติมันไม่มี

แต่เวลาคนที่ป็นธรรมนะ มี ทำได้ เวลาทำได้ก็ทำของเขา แล้วมีอำนาจวาสนา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาเห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นนักบวช นักพรต จะเป็นนักรบ จะรบกับกิเลสต้นหาความทะยานอยากของตน บัจฉัยเครื่องอาศัยโลกเขาส่งเสริม อยู่แล้ว โลกเขาพร้อมอยู่แล้วที่จะส่งเสริม ส่งเสริมผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ค้นคว้าหาสัจจะความจริงในใจของผู้ที่ปฏิบัติ นั้น แล้วก็ส่งเสริมพระปฏิบัติ

ถ้าพระปฏิบัติแล้วได้สัจจะจะได้ความจริงมาอบรมบ่มเพาะ เห็นไหม **“แก้จิตแก้ยากนะ แก้จิตแก้ยากนะ”** คนที่จะแก้จิตของตัวเอง ที่เราจะประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้เราต้องแก้จิตของ

เราให้ได้ก่อน ถ้าแก้จิตของเราให้ได้ก่อน ถ้าเราแก้ได้แล้ว จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจของมนุษย์ทั้งหมดมันก็เป็นเหมือนกันทั้งสิ้น เป็นเหมือนกันเพราะอะไร เพราะมันอยู่ใต้อำนาจของกิเลสต้นหาความทะยานอยาก แล้วไม่มีใครสามารถชำระล้างมันได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ ความชอบธรรมอันนั้นมันถอดถอนกิเลสต้นหาความทะยานอยาก ถอดถอนถึงโคนเลย ถึงรากถึงโคนของกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันเป็นสัจจะเป็นความจริง แล้วมันมีอยู่ในพระพุทธานุชาตินี้เท่านั้น

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ แสดงธรรมขึ้นมา เเล็งญาณก่อนเลย มีใครจะมีความสามารถ มีใครจะรับรู้สิ่งนี้ได้ ถ้าไม่มีใครสามารถรับรู้สิ่งนี้ได้ แสดงไป เขาไม่รู้ เเล็งญาณแล้ว อุทกดาบส อาฬารดาบสก็ตายไปแล้ว เห็นปัญจวัคคีย์ เวลาไปแสดงธรรมกับปัญจวัคคีย์ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับเป็นธรรมดา”

สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา เวลาแสดงไปแล้ว **เทวเม ภิกษเว** ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ ทางสายกลาง ทางสายกลางคือมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ชอบในอะไร ถ้าชอบในอะไร สิ่ง que แสดงธรรมนะ เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะ เห็นใหม่ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา เพราะมันจับประเด็นได้ มันจับสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาได้ ถ้ามันจับสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาได้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นมันมีมรรคมีผลเกิดขึ้นในหัวใจนี้ มีสัจจะเป็นมีกิจจะ มีวงรอบ ๑๒ แล้ว

“อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

เป็นสงฆ์องค์แรก เป็นพยานกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาแสดงธรรมๆ ถ้ามีอำนาจวาสนามันประพาศปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นสัจจะเป็นความจริงของเรา

นี่ก็เหมือนกัน เราไปวัดไปวาขึ้นมา เราจะประพาศปฏิบัติของเรา ถ้าเรามีอำนาจวาสนาเราก็ประพาศปฏิบัติของเรา สิ่ง que มันเป็นความสงบระงับขึ้นมาได้ มันเป็นความสงบระงับขึ้นมาได้ก็เป็นบุญกุศลของเรา ถ้ามันสงบระงับเข้ามายังไม่ได้ มันต้องหาเหตุหาผล ธรรมทั้งหลายมา

แต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมันสิ น้ำหยดลงหินทุกวัน หินมันยังกร่อน ตักน้ำใส่ตุ่มๆ ตุ่มมันต้องเต็ม ถ้าตุ่มน้ำมันไม่เต็ม มันเป็นเพราะอะไรมันถึงไม่เต็ม

นี่ก็เหมือนกัน เติบจนกรรม นั่งสมาธิภาวนา เวลาเรากำหนดลมหายใจเข้าออก เวลาบริกรรมพุทโธฯ จิตนี้มันเป็นนามธรรม โดยธรรมชาติของมัน มันส่งออกไปโดยธรรมชาติของมัน ความคิดเกิดจากจิต แต่มันไม่ใช่จิต เวลามันไม่ใช่จิตๆ ความคิด ความรู้สึกนี่ก็คิด เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ ชั้น ๕ เวลาธาตุ ๔ ชั้น ๕ มีกายกับใจ เวลากายกับใจ สิ่งที่มีมันเป็นสัจจะความจริง ต้นเหตุมันมีอวิชชาที่มีความไม่รู้มันถึงได้มาเกิด เวลามาเกิดขึ้นมาแล้วมันมีกายกับใจๆ

เวลากายกับใจขึ้นมา สิ่งเวลามันทุกข์มันยาก มันทุกข์ยากที่ไหนล่ะ ถ้ามันทุกข์มันยากขึ้นมา ถ้าไม่มีหัวใจ ซากศพมันทุกข์ไม่เป็น เพราะซากศพ จิตมันออกจากร่างนั้นไปแล้ว แต่ถ้ามันยังมีความรู้สึกนึกคิดอยู่ที่นี่มันมีแต่ความทุกข์ความยากทั้งสิ้น นี่ไง เวลาความทุกข์จริงๆ แล้วมันเกิดที่ใจ เวลามันเกิดที่ใจแต่เราก็เข้าใจไม่ได้ว่า ใจทำไมมันพลิกมันแพลง มันปลิ้นมันปล้อนขนาดนี้ เวลามันปลิ้นมันปล้อนแล้วโทษใครล่ะ แล้วมันโทษใครล่ะ มันก็เพ่งโทษเขาไปเรื่อย แล้วมันก็จับต้องสิ่งใดไม่ได้

แต่ถ้าเราศึกษาแล้ว ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเพราะอวิชชา เพราะอวิชชาความไม่รู้มันถึงมาเกิด เวลามันเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าเราจะไม่เกิด เราจะต้องประพฤติปฏิบัติ เวลาเราจะเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราพร้อมทั้งกายและใจ

ถ้าเราพร้อมทั้งกายและใจ ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ในอาการ ๓๒ เราก็จะปฏิบัติ คนพิการก็ปฏิบัติได้ คนเจ็บไข้ได้ป่วยก็ปฏิบัติได้ แล้วตอนนี้ทางโลกเขาพยายามจะส่งเสริมนะ คนเจ็บคนป่วย ตายก่อนตาย ก่อนตาย ก่อนตายให้ระลึกไว้ ให้มีสติสัมปชัญญะก่อนตายไป แต่มันก็เป็นอำนาจวาสนาของคนไฉน

เวลาคนพูดถึงความตายๆ มันกลัวตาย พอกลัวตายมันยิ่งกลัวเป็น ๒ เท่า ๓ เท่า แต่ถ้าคนมีสติสัมปชัญญะเขายอมรับอยู่แล้ว ยอมรับว่าถึงที่สุดแล้วคนเรามันต้องตาย ถ้าคนเรามันต้องตาย ถ้ามันมีความจำเป็นต้องตาย เขาก็สำรวจมรรวังของเขา เขาก็รักษาตัวของเขา มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน

เพราะเรามีอำนาจวาสนาของคน เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้ว เราถึงมาบวชเป็นนักรบจะรบกับใคร ถ้าจะรบกับกิเลส รบกับกิเลสก็ต้องหากิเลส แต่มันจะรบกับกิเลสมันหากิเลสมันไม่เจอ ถ้าหากิเลสของมันไม่เจอ กิเลสเป็นผู้ก่อการนะ สิ่งชั่วร้าย สิ่งที่ทำลายชีวิต สิ่งที่เราจนตรอกอยู่ อับจนอยู่ ก็อับจนอยู่ที่กิเลสค้นหาความทะยานอยากนี้เท่านั้น

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้วนะ **สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในใจของคน กิเลสในหัวใจของคน** แล้วเวลากิเลสในใจของคน คนที่มาเกิดมันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากทั้งสิ้น ถ้าไม่มีกิเลสค้นหาความทะยานอยากจะเกิดได้อย่างไร ใ้ที่ว่า “ไม่มีกิเลสมาเกิด ไม่มีกิเลสมาเกิด” นั่นมันก็เป็นการที่ก่กักเอาของเขาเอง เป็นการมีติดบอดในทางปัญญาของเขา เขาก็ก่กักว่าเขาไม่มีกิเลสเขาเกิด มันมาเกิดได้อย่างไร มันไม่มีกิเลส ไม่มีกิเลส เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เพราะอะไร แล้วเราก็ต้องเป็นเช่นนั้นใช่ไหม ใช่! เราก็ต้องเป็นเช่นนั้น เราจะมีอำนาจเหนือวิญญูะมันเป็นไปได้ได้อย่างไร ธรรมชาติของกิเลสไง

ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ กิเลสมันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่งเหมือนกัน เพราะอะไร เพราะเรามีการกระทำ การกระทำของจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะไม่มีต้นไม่มีปลาย มันมีการกระทำของมันอยู่ มันสะสมของมันอยู่ มันมีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว

พระโพธิสัตว์สร้างแต่คุณงามความดีมา คุณงามความดีส่งเสริมขึ้นมา เขาก็มีสักจะมีความจริงของเขา ดำรงชีพด้วยคุณงามความดีของเขา

ถ้าเป็นพาลชนๆ ก็ทำลายล้างไปทั้งสิ้น แล้วเวลาไปเกิด ไปเกิดในนรกอเวจีทั้งสิ้น ในเมื่อมันมีเวรมีกรรม มันมีการกระทำมันมีเวรมีกรรม มันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันถึงทำให้จิตใจมันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วเวลามันเกิดมาแล้ว เกิดมาแล้วจะไปปฏิเสธการเกิดได้อย่างไร

เวลามันเกิดก็อวิชชาพาเกิด ถ้าอวิชชาพาเกิดแล้วใครได้สร้างคุณงามความดีมา มากน้อยขนาดไหนล่ะ ถ้ามันสร้างคุณงามความดีมา มาก มันมีสติสัมปชัญญะมันระลึกได้ เกิดมาแล้วมันทุกข์มันยาก

แล้วเวลามาเกิดในประเทศอันสมควร ครูบาอาจารย์ของเราเวลาที่ท่านเกิด เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในพ่อแม่ที่พร้อมจะ ให้ออกประพฤติปฏิบัติ อยากจับชายผ้าเหลือง อยากได้บุญกุศล

คนที่มีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา คนที่เชื่อมั่นในบุญในบาป เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะก็ให้มันมีบุญกุศลกับจิตดวงนี้ไป มันจะได้ไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไปนัก เวลากรรมมันให้ผล มันจนตรอก เวลากรรมมันให้ผลนะ มันให้ผลของมันโดยความเข้มข้นถ้าบาปหนา ถ้ามันเป็นบุญ เป็นบุญก็มีโอกาสนี้ไง เป็นบุญก็มีโอกาสในการที่เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราได้บวชเป็นนักรบ จะรบกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากของตน

ถ้าจะรบกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากของตน เราต้องมีสติสัมปชัญญะ มีสติตั้งต้น ตั้งแต่ที่เราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะประพฤติปฏิบัติ เราตั้งสติของเรา ตั้งสติของเรา ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ใครทำความสงบของใจได้มันจะเกิด ความมหัสจรรย์

เพราะสัมมาสมาธิ เพราะสัมมาสมาธิมันเป็น เห็นใหม่ ปาราชิก ๔ อวดอุตริมนุสสรธรรม เหนือมนุษย์ ตั้งแต่ถ่านขึ้นไป ถ่านก็สมาธิไง ฉะนั้น เวลาเขียนยันว่า ถ้าสัมมาสมาธิมันอวด

อุตริ มันเหนือมนุษย์ แล้วมนุษย์ธรรมดาที่ทำกันอยู่นั้นมันเป็นอะไร สิ่งที่ว่าทำความสงบของใจ
นักประพฤติปฏิบัติทำสมาธิกันไม่เป็น แล้วทำสมาธิไม่ได้

เพราะมันเป็นคุณสมบัติ อุตริมนุสฺสรธรรมคือธรรมเหนือมนุษย์ พอธรรมมันเหนือมนุษย์มัน
ก็มีความมหัศจรรย์แล้ว ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามามันก็มีความมหัศจรรย์ของมัน แต่ถ้ามันทำ
ไม่ได้ทำไม่เป็น สมาธิยังทำไม่เป็น ยังทำกันไม่ได้เลย แล้วจะเอาอะไรที่จะไปค้นคว้าหากิเลส
กิเลสเป็นผู้ก่อการนะ เป็นผู้ควบคุมทุกๆ อย่าง ในความรู้สึกนึกคิดของคน แล้วหามันไม่เจอ

ถ้าหาไม่เจอ แต่เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว
ปรารภนารือสัตว์ชนสัตว์ๆ ในสมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์มากมาย
มหาศาล สิ่งที่พระอรหันต์มากมายมหาศาลเพราะองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเป็นผู้
อบรมบ่มเพาะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สั่งสอนเอง เวลาได้พระอรหันต์ ๖๐ องค์

“เธอทั้งหลายพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เธอจงอย่าไปช้อนกัน โลกนี้เร่า
ร้อนนัก โลกนี้เร่าร้อนนัก”

อบรมบ่มเพาะขึ้นมาจากพระอรหันต์ พระอรหันต์คือไม่มีกิเลสตัดหาความทะยาน
อยากในหัวใจของตน แล้วธรรมะมันยิ่งใหญ่ ธรรมะมันยิ่งใหญ่เพราะอะไร เพราะวิมุตติสุขใน
หัวใจดวงนั้นแล้วมันจะมีสิ่งใดที่มีคุณค่ามากไปกว่านั้น ถ้าไม่มีสิ่งใดมีคุณค่ามากไปกว่านั้น
เวลาจะอบรมบ่มเพาะ คนเขาทุกข์เขายาก คนเขาแสวงหาสิ่งนั้น แล้วคนมันมีติดบอด ถ้าคนมัน
มีติดบอดมันจับต้องสิ่งใดไม่เป็นทั้งสิ้น

เวลาพระอรหันต์จะอบรมบ่มเพาะ ต้องให้เขาพร้อมของเขา สมถกรรมฐาน วิปัสสนา
กรรมฐาน สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน งานของจิต งานของการประพฤติปฏิบัติ งาน
ของการแก้ไขการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เวลามันเกิด จิตนี้เป็นผู้เกิด เวลาตาย จิตออกจาก
ร่างไปก็ตาย

ผู้ใดมีอิทธิบาท ๔ จะอยู่อีกหนึ่งกับก็อยู่ได้ อิทธิบาท ๔ ใด มีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ฉันทะคือพอใจในใจของตน จิตตะก็จิตของคน เวลาที่มีฉันทะ มีวิริยะ จิตตะ วิมังสา ถ้ามันพร้อมอยู่ จะอยู่อีกหนึ่งกับก็อยู่ได้ ผู้ใดที่มีอิทธิบาท ๔

แต่มันเป็นอิทธิบาทจริงหรืออิทธิบาทปลอมละ อิทธิบาทปลอมก็คิดขึ้นมาเอง ถ้าอิทธิบาท ๔ จริงๆ นะ มันสำรวจระวังอยู่ในใจดวงนั้นอยู่แล้ว ถ้ามันสำรวจระวังอยู่ในใจดวงนั้นอยู่แล้ว รักษาใจ เห็นใหม่ แล้วมันจะเคลื่อนออกจากร่างไปไหน มันจะเคลื่อนไปไหน ในเมื่อเราพร้อมอยู่ตลอดเวลา มันปลอมมันถึงไป

ฉะนั้น เวลาทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา มันเป็นการที่จะแสวงหา การแสวงหา เห็นใหม่ นี่ผู้ก่อการ ผู้ที่มันควบคุมใจ ผู้ที่ทำลายหัวใจของตน ถ้าจิตสงบระงับเข้ามาเป็นสัจจะเป็นความจริง แต่ก็ทำสมาธิกันไม่ได้ ทำสมาธิกันไม่เป็น มันเป็นสัญญาอารมณ์จากสิ่งที่มันจรมา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

เวลาเกิดมา ชาติ **ชาติปี พุทธา** ชาติความเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ความเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง แล้วเวลามันเห็นสัจจะเห็นความจริงมันจะเห็นทุกข์ของมัน แล้วสิ่งที่ว่าคนที่ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ คนที่ไม่มีอำนาจวาสนา สิ่งที่จรมา อารมณ์สัญญาต่างๆ อารมณ์ความทุกข์ความยากต่างๆ มันจรมา มันจรมาคือมันเป็นความคิดเกิดดับ ความคิด ความคิดไม่ใช่จิต ความคิดเกิดจากจิต แต่ไม่ใช่จิต สัญญาอารมณ์ที่มันเกิดกับหัวใจมันจรมาๆ มันจรมาตลอด สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต

เวลาดูสัตว์ลี สัตว์เวลามันแย่งอาหารกัน เห็นใหม่ สัตว์มันต้องการอาหาร มันก็แย่งอาหารกัน มันก็เป็นอารมณ์ความรู้สึกของมันที่มันแย่งชิงกัน นั่นอารมณ์ของสัตว์ มันก็มีอารมณ์ความรู้สึกของมันเหมือนกัน เราเป็นคน เราก็มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดเวลามันทุกข์มันยาก มันจรมา เวลามันจรมา เห็นใหม่ เวลามันจรมา

แล้วเวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “กึ่งกลางพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนึ่ง” เวลาเจริญมาจากหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา

เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านพยายามแสวงหา เวลามีการกระทำ ท่านกระทำของท่าน ท่านแสวงหาของท่าน เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน การพิจารณากาย พิจารณากาย ถ้าเวลามันเห็นกิเลสไป นี่ไง กิเลสเป็นผู้ก่อการ

แล้วเวลามันจับกิเลสได้ มันพิจารณากิเลสได้ กิเลสเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป เวลาชำระล้างจนสิ้นกิเลสไป เวลาสิ้นกิเลสไปท่านได้ประพฤติปฏิบัติของท่านมาก่อน เวลาท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อน เวลาท่านอบรมบ่มเพาะ หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นนี่โรงงานใหญ่ของพระอรหันต์ เวลาท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้เพื่อให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นได้เข้าหาความจริงในใจของตน แล้วท่านตรวจสอบเอง ใครที่ประพฤติปฏิบัติได้

“จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

“จิตเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป พัฒนาขึ้นมาหรือไม่”

ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่ได้ ทำสมาธิไม่เป็น ท่านก็ให้ฝึกหัดข้อวัตรไป ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้เป็นจิตเป็นนิสัยของผู้มันต่อไป

แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมาในหัวใจ สิ่งที่เป็นความจริงในหัวใจมันเป็นความจริง เพราะทำความสงบของใจได้ มีสัมมาสมาธิ สมาธิเปิดประตู เปิดประตูเข้าไปค้นคว้าแสวงหา ค้นคว้าผู้ที่ก่อการนั้น ถ้าเห็นผู้ที่ก่อการนั้น จับผู้ที่ก่อการนั้นได้ มันถึงจะเริ่มเป็นวิปัสสนา ถ้ามันเป็นวิปัสสนาๆ มันวิปัสสนาขึ้นไป สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันก็จะเป็นการประพฤติปฏิบัติเป็นสัจจะ เป็นความจริง เป็นนักรบ รบกับกิเลสในใจของตน

แต่ แต่ผู้ที่ปฏิบัติไม่เป็น ปฏิบัติไม่เป็น ปฏิบัติไม่ได้ เวลาสัตว์นั้น มันแย่งอาหารกัน มันแย่งการเป็นผู้นำ มันกัดมันฉีกกัน นั่นคือสัตว์ นั่นคือสัตตชาติญาณ เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติปฏิบัติไม่เป็น มันเป็นสัตตชาติญาณ สัตตชาติญาณกับจินตนาการ จินตนาการกับสัตตชาติญาณ

มันใกล้เคียงกัน มันเป็นเพราะปฏิบัติไม่เป็นนี่ไง มันเป็นสัญชาตญาณมันรู้ได้แค่นั้น ความรู้ได้แค่นั้น

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นโรงงานใหญ่ผลิตพระอรหันต์ เวลาผลิตพระอรหันต์ขึ้นมาเป็นธรรมชาติๆ ทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบรับแล้ว จากปุถุชนเป็นกัลยาณชน จะยกขึ้นสู่ไสดาปัตติมรรค ไสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

เวลาปฏิบัติแล้วมันเป็นขั้นเป็นตอนของมันเข้าไป เพราะอะไร กิเลสเป็นผู้ก่อการ แล้วกิเลสมันมีครอบครัวของมัน ถ้าเป็นไสดาบัน หลานของมัน ได้ฆ่าหลานของพญามาร แล้วพิจารณาต่อเนืองขึ้นไป ถ้าเป็นสกิทาคามีมรรคจะฆ่าลูกของมัน เวลาถ้ามันพิจารณาของมัน บุคคล ๔ คู่ เห็นไหม แล้วถ้ามันจับกิเลสมันค้นคว้าหากิเลสได้ นี่ไง ผู้ก่อการ เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

เวลามันจับถึงตัวพ่อมันได้ เห็นไหม อนาคามีมรรค เห็นไหม ความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้นนะตัวพ่อ ตัวพ่อเป็นผู้ควบคุมดูแลทั้งสิ้น เป็นแรงงานใหญ่ เวลาทำลายขึ้นไปถึงที่สุดแล้ว บุคคลคู่ที่ ๔ นั้นพญามาร พญามาร เห็นไหม มันเป็นเจ้าของกรรมมันควบคุมทั้งสิ้น จิตทั้งหมดอยู่ในอำนาจของพญามารทั้งสิ้น

เวลาครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอบรมบ่มเพาะสั่งสอนขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ความเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เห็นไหม ผู้ก่อการ จับมันได้ จับมันได้แล้วพิจารณาพิจารณาแล้วพิจารณาแล้วจนกว่ามันสมุจเฉทปหาน เวลามันขาด ขาดคือนิโรธ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักขุ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับเป็นธรรมดา การดับคือนิโรธ ขณะจิตดับทุกข์ การดับทุกข์ๆ นิโรธะ นิโรธการดับทุกข์ นิโรธการดับทุกข์เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปเพราะจับผู้ก่อการได้ แล้วพิจารณาโดยปัญญาญาณ

ปัญญาญาณ เห็นใหม่ ปัญญาญาณ สิ่งที่เป็นปัญญาญาณที่มันพิจารณาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เวลามันปล่อยวางขนาดไหน นั่นตทั้งหมดปหาน เวลาพิจารณาจนถึงที่สุดแล้วมันขาดเวลาขาดสมุจเฉตปหาน เวลาสมุจเฉตปหาน ขณะที่มันเป็น ขณะที่มันเป็น เห็นใหม่ การประพฤติปฏิบัติถ้าเป็นสัจจะความจริง มันจะเป็นสัจจะความจริงเป็นแบบนั้น นี่เวลาโรงงานผลิตพระอรหันต์เขาผลิตกันอย่างนั้น

แต่ถ้ามันภาวนาไม่เป็นมันเป็นสัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์แบบโลกๆ โลกก็โลกก็ปัญหา อยู่ในขอบเขตของโลก เพราะคนเราเกิดมามีกายกับใจ สัตว์มันมีสัญชาตญาณของมัน มนุษย์ก็มีสัญชาตญาณของมันเหมือนกัน ถึงที่สุดแล้วก็ใช้สัญชาตญาณไง แล้วถ้าภาวนาไม่เป็นมันก็ใช้จินตนาการ การจินตนาการ เห็นใหม่ อันนั้นเป็นความคิด อันนั้นมันเป็นปัญญา ปัญญา กับความคิดมันก็เป็นโลกก็ปัญหา ปัญญาสามัญสำนึกนี่ไง

เพราะความไม่เป็น เห็นใหม่ แล้วก็บอกให้วางๆ วางความรู้สึกนึกคิด วางแล้วจิตใจมันเป็นธรรมเพราะมันมีของมันอยู่แล้ว มันเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องสัญญาอารมณ์ เรื่องสัญชาตญาณทั้งสิ้นเลย มันถึงว่าเป็นการภาวนาไม่เป็น ภาวนาไม่เป็น ภาวนาไม่ได้ ภาวนาไม่เป็น ภาวนาไม่ได้ เห็นใหม่

ฉะนั้น เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านพูด **“ในลูกศิษย์กรรมฐานของหลวงปู่มันมีทั้งถูกและผิด”** ถูกก็มี แต่ผิดมันมีมากกว่า ถ้าผิดมันมีมากกว่า เห็นใหม่ มันก็ถูบๆ คำๆ ตามกระแสสังคม ตามกระแสโลก แต่โลกอ่อนแอ โลกเข้าใจสิ่งนี้ไม่ได้ ถ้าโลกเข้าใจสิ่งนี้ไม่ได้ โลกวางอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างที่ผู้ที่ภาวนาไม่เป็นบอกทำได้ แล้วทำได้ก็ทำได้แค่นั้นไง วาสนาอำนาจวาสนาอยู่ได้แค่นั้นไง ถ้าอำนาจวาสนาอยู่ได้แค่นั้น เห็นใหม่ ไม้รู้ไม่เห็นกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก

มีผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมาก “กิเลส กิเลสมันเป็นตัวเป็นตนเขียวหรือ กิเลสมันเป็นตัวเป็นตนเขียวหรือ กิเลสเป็นนามธรรม มันเป็นตัวเป็นตนได้อย่างไรในเมื่อมันเป็นนามธรรม” เวลาจะ

ทำสมาธินะ ทำสมาธิไม่เป็นก็ตัวเองว่า สิ่งที่ว่าอารมณ์ความรู้สึกนั้นว่างๆ นั้นเป็นสมาธิ เวลาจะทำสมาธิจริงๆ ขึ้นมาก็บอกสมาธิเป็นตัวตนนะ

อ้าว! สมาธิเป็นตัวตน เวลาจิตสงบระงับเข้ามา เห็นใหม่ มันเป็นตัวตนใหม่ เป็น! แต่ตนเป็นอะไร ก็ตนเป็นอิสระไง ถ้าตนเป็นอิสระ สมถกรรมฐานไง ถ้าสมถกรรมฐานถ้ามันเป็นตัวตน ตัวตนที่เป็นอิสระ ไม่ใช่ตัวตนที่โดนกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันครอบงำ

ตัวตน เห็นใหม่ สัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์นั้นนะมันไม่ใช่สมาธิ ความรู้สึกนึกคิด คิดให้มันว่าง พยายามจะว่าง ว่างให้มันว่าง คิดให้มันว่าง มันก็เป็นความคิดอันหนึ่ง ความคิดไม่ใช่จิต ความคิดเกิดจากจิตแต่ไม่ใช่จิต

แต่เวลาเป็นสมาธิ จิตมันเป็น จิตเป็นสมาธิ จิตเป็นสมาธิเพราะอะไร จิตเป็นสมาธิเพราะจิตมันว่างจากอารมณ์ จิตมันปล่อยอารมณ์ เพราะธาตุรู้ ผู้รู้กับอารมณ์ความรู้สึก ธาตุรู้ สิ่งให้ถูกรู้ จิตมันจะรู้ได้ว่ามีจิตก็ต่อเมื่อมันมีอารมณ์มันถึงรู้ว่ามันมีจิต แล้วมันก็วางสิ่งที่ว่ามันถูกรู้ๆ วางสิ่งที่ถูกรู้ ว่าง ว่าง ว่างอะไร

แต่ถ้ามันพุทโธๆ มันมีค่าบริกรรม มันมีการกระทำ มันมีการกระทำ มันมีงาน พอมีงาน ขึ้นมา งานการกระทำ ทำงานจนตัวเองมันว่าง ตัวเองมันว่างเพราะมันไม่มีสัญญาอารมณ์ มันเป็นหนึ่งใน จะบอกว่าสมาธิมันเป็นหนึ่ง ไม่ใช่สอง

ถ้าสองมันเป็นสัญญาอารมณ์กับผู้รู้ ถ้ามันสัญญาอารมณ์กับผู้รู้ เห็นใหม่ แล้วก็ใช้สัญชาตญาณ ใช้สัญชาตญาณของตัวเองว่ามันเป็นสมาธิ เป็นสมาธิแล้วก็วาง ว่างให้เป็นสมาธิ แล้ววาง ว่างแล้วมันก็จะ เป็นธรรม มันเป็นธรรมตรงไหน เพราะอะไร

กิเลสผู้ก่อการยังมีอีกมากมายมหาศาล กิเลสที่จะต้อง เราจะต้องประพฤติปฏิบัติ ที่เราประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ ธรรมโอสถ ธรรมโอสถจะไปชำระสะสางกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจของตน ครอบครวัของมารมากมายมหาศาลนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พญามารคร่ำครวญเลยว่า “เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไป เจ้าชายสิทธัตถะจะพ้นจากมือเราไป” ความโลภ ความโกรธ ความหลง นางตัณหา นางอรดีเข้ามา “พ่อไม่ต้องห่วง จะจัดการให้ พ่อไม่ต้องห่วง” เห็น เห็นชัดๆ มันเป็นตัวเป็นตนหรือ มันเป็นตัวเป็นตนหรือไม่ ถ้ามันเป็นตัวเป็นตนหรือไม่ เวลาเราทำหน้าที่การงาน เราก็ต้องมีเหตุมีผล เราต้องจับต้องสิ่งนั้นเป็นข้อเท็จจริง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้าจิตสงบแล้ว ใครทำสมาธิสมาธิจิตสงบแล้วเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ มันก็มีความสุขของมันนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าจิตสงบแล้วก็ติดสมาธิไป

เราทำสมาธิ ทำสมาธิเป็นสมถกรรมฐาน เป็นฐานที่ตั้งแห่งการงาน เราจะฝึกงาน เราจะเริ่มยกหัวใจเราขึ้น เห็นไหม เป็นบุคคล ๔ คู่ คนคนเดียว หัวใจดวงเดียวมันเป็นได้ถึง ๘ บุคคล มันเป็นไปได้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปเป็นถึง ๘ บุคคลไป บุคคลที่ ๑ บุคคลที่ ๒ คู่ที่ ๑ บุคคลที่ ๓ บุคคลที่ ๔ คู่ที่ ๒ บุคคลที่ ๕ กับบุคคลที่ ๖ คู่ที่ ๓ เนี่ยบุคคลที่ ๗ บุคคลที่ ๘ คู่ที่ ๔ บุคคล ๔ คู่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

นี่กิเลสเป็นผู้ก่อการ ในเมื่อผู้ก่อการมันมีอยู่ มีการกระทำในใจอยู่ กิเลสทั้งครอบครวอยู่ในใจของตน ไม่รู้ไม่เห็นได้อย่างไร ถ้าไม่รู้ไม่เห็นผู้ก่อการนั้น กิเลสมันก็เต็มหัวใจ ไม่ได้แต่ต้องอะไรเลย เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนนะ เวลาประพฤติปฏิบัตินะ กิเลสไม่ถลอกปอกเปิกอะไรเลย ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลยหรือ

ถ้ามันเป็นขึ้นเป็นอันนะ วางให้หมด ปริยัติศึกษามาแล้ววางให้หมดไป เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านไปหาหลวงปู่มั่น “มหา มหาเรียนเป็นถึงมหานะ ถ้าเรียนถึงมหานะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐมาก แต่เราศึกษามาแล้วมันเป็นภาคปริยัติ เวลาจะประพฤติปฏิบัติมันจะตะมะมันจะถึบกัน” คือมันจะรู้ข้อสอบทุกอย่าง แล้วมันจะคาดหมายไปทั้งสิ้น การประพฤติปฏิบัติมันยิ่งยากขึ้นสองเท่าสามเท่าเลยละ

ทั้งๆ ที่ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ มันเป็นของคู่กัน การศึกษา ไซ้ เราศึกษา แต่เวลาปฏิบัติ ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเนะ ท่านมีอำนาจวาสนา ท่านได้ชนะกิเลสมาแล้ว ท่านรู้เลยว่ากิเลสมัน แยกขนาดไหน ฉะนั้น เวลาจะประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่ศึกษามาให้ใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วลั่น กุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา มันจะตะมันจะถีบกัน คือมันจะคาตมันจะหมาย การประพฤติ ปฏิบัติเนะมันจะเย็นเยื่อ แล้วมันจะทำให้ลุ่มหลงได้ง่าย แล้วให้ปฏิบัติไป

เวลาปฏิบัติไป ปฏิบัติไป ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นแล้วมันจะเป็นอันเดียวกันเลยละ ที่องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าภาคปริยัตินะ เป็นอันเดียวกันเลย แต่เป็นอันเดียวกันที่รู้จริงเห็น จริง มันเป็นความจริง แล้วมันชำระกิเลสเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป มันมหัศจรรย์ๆ ใจ เพราะมันจับ ผู้ก่อการได้ จับผู้ก่อการได้แล้วต้องใช้ปัญญาญาณ ปัญญาญาณนี้ต่างหาก ปัญญาญาณ ปัญญาเกิดจากสัมมาสมาธิ อวดอุตริมนุสสรรมตั้งแต่ฉานขึ้นไป

ถ้าเป็นสัมมาสมาธิแล้วฝึกหัดเป็นปัญญาญาณ ปัญญาญาณหรือคั้น คั้นคว้านะ ถ้ามัน เห็นสติปฏิฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจับต้องของมัน ได้ แล้วมันจับต้องของมันได้นะ ถ้ากำลังมันมี สัมมาสมาธิมีกำลังนะ มันจะใช้ปัญญาวิปัสสนา มันจะแยก มันจะแยะของมัน

เวลามันแยกแยะของมัน ผู้ที่เป็นเจโตวิมุตติเวลาจิตมันสงบแล้ว เห็นใหม่ มันเห็นกาย เป็นภาพเลยละ แล้วรำพึง รำพึงให้เป็นไตรลักษณ์ รำพึงให้มันแปรสภาพต่อหน้าต่อตานั้น มัน จะแปรสภาพต่อหน้าต่อตาได้เห็นชัดๆ นั่นละคือปัญญาของเขา เวลามันเห็นนะ เพราะมันจะ แปรสภาพให้เห็นชัดๆ เลยละ ถ้ามีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน งานมันเกิดขึ้นบนจิตนั้น งานมันเกิดขึ้น สมาธิ จิตเป็นอิสระ คือจิตเป็นสัมมาสมาธิ

จิตไม่เป็นอิสระ จิตอยู่ใต้ครอบงำของกิเลส ถ้าจิตอยู่ใต้ครอบงำของกิเลสมันเป็นสัญญา อารมณ ถ้าสัญญาอารมณมันก็หลอกมันก็ลวง มันก็พลิกมันก็แพลง มันก็ปลิ้นมันก็ปล้อน นี่ไง ใ้เนี่ยมันเป็นปัญญา ใ้เนี่ยเป็นความคิด มันเป็นโลกหมดละ โลกียปัญญา ปัญญาแบบโลกๆ

ศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว เวลาปฏิบัติพอเป็นพิธีนี้มันได้อานิสงส์ เวลาเราทุกข์เรายากขึ้นมา เราเทียบเคียงกับธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราทุกข์เรายากขึ้นมาเราใช้ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ชโลมหัวใจของเรา มันได้อานิสงส์นะ

อานิสงส์คือมันรู้เท่า รู้เท่าสัญญาอารมณ์ รู้เท่าความคิด ถ้ารู้เท่าความคิด เราจะโง่คิดไปทำไม มันก็วางได้ นี่อานิสงส์ ถ้าศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วใช้สติปัญญาได้ตรงกับข้อเท็จจริงในหัวใจ มันได้อานิสงส์

นี่เขาบอกว่า “ให้วาง อะไรเกิดขึ้นนะ ให้วาง วางให้หมด วางจิตของตน ถ้าจิตวางแล้วนี้จิตเต็มเท่านั้นปล่อยใส มันประภัสสรอยู่แล้ว นั่นคือธรรมชาติ”

ภาวนาไม่เป็น ถ้าภาวนาไม่เป็น ตัวเองหลง ตัวเองไม่มีคุณธรรมในหัวใจ นั่นมันก็เป็นกรรมของสัตว์ แต่ตัวเองไม่เป็นแล้วไปสอนคนอื่นให้หลงเหมือนเราละ ให้มีความตั้งใจมีความเห็นอย่างนั้น แล้วกิเลสเป็นผู้ก่อการ กิเลส เห็นไหม แล้วผู้ก่อการ ผู้ก่อการกระทำนะ ถ้าเป็นอำนาจรัฐ ถ้าผู้ก่อการปฏิวัติ ผู้ก่อการร้ายอยู่ในอำนาจรัฐนั้นมันจะพารัฐทั้งรัฐนั้นไปทางไหน

เหมือนกัน ผู้ก่อการกิเลสในหัวใจ ครอบครัวของมารณะ ตั้งแต่หยาบๆ หยาบๆ ก็เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริงนี้ไง ถ้าหยาบๆ นะ สังโยชน์ ๓ ใจ ถ้าจิตมันสงบระงับ จิตมันมีกำลัง ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ จิตเป็นหนึ่ง จิตเป็นเอกเทศ จิตไม่อยู่ในการครอบงำของสัญชาตญาณ

แต่ถ้ามันภาวนาไม่เป็น ทำสมาธิไม่เป็น มันอยู่ในสัญชาตญาณ เหมือนสัตว์ สัตว์มันใช้สัญชาตญาณ นี่ก็เหมือนกัน ภาวนาไม่เป็น มันก็ใช้สัญชาตญาณ เพราะอะไร เพราะมันเป็นสอง เพราะมันไม่เห็นจิต จิตเป็นหนึ่งไม่ได้

จิตเป็นหนึ่งเป็นสัมมาสมาธิ จิตอยู่ในการครอบงำของพญามาร ของกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก ว่างๆ เป็นสอง ว่างๆ คืออารมณ์ อารมณ์คือจิต อารมณ์คือสิ่งที่ถูกรู้จากจิต ทั้งๆ ที่จิตไม่เห็น จิตไม่รู้จักจิต ไม่เห็นจิต แต่จิตนั้นนี่ธาตุรู้ๆ ผู้รู้ นี่สิ่งให้ถูกรู้คืออารมณ์มันเป็นสอง มันเป็นสอง

แต่ถ้าเราใช้พุทธโธ มีคำบริกรรม เราใช้อานาปานสติ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิ ความคิดเกิดจากจิต อารมณ์ความรู้สึกเกิดจากจิต แล้วมีสติสัมปชัญญะไล่ไป ไล่ความคิดไปๆ จนความคิดมันจบ จบ จบก็ธาตุรู้ไง จนความคิดมันจบ ไล่ไปเรื่อยนี่ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิที่ให้ว่าง ว่าง ว่างอะไร

“ว่างแล้วไม่ต้องดิ้นรน ไม่ต้องแสวงหา มันเป็นเอง” เป็นตรงไหน มันเป็นที่ไหน มันเป็นอะไร นี่มันก็เป็นโลกใจ มันเป็นสัญชาตญาณใจ แล้วเวลานั้นย่ำ ใ้ทางโลกๆ นั่นก็เป็นความคิด อันนี้ก็เป็นปัญญา ปัญญาอะไร

แต่ถ้าจิตมันสงบ จิตมีกำลังของมันขึ้นมา ถ้าจิตมีกำลังขึ้นมา ถ้าใครไม่มีอำนาจวาสนา นะ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เขาเรียกติดสมาธิ **เวลาสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตนี้เป็นเอกเทศ จิตนี้เป็นหนึ่ง นี่สัมมาสมาธิ** แล้วมันก็เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมเพราะอะไร เป็นสมาธิได้เพราะเรามันมีคำบริกรรม เป็นสมาธิได้เพราะเราฝึกหัด เราประพฤติปฏิบัติ เรามีวัตรปฏิบัติขึ้นมา จนกว่ามันจะสงบระงับเข้ามาได้ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เพราะมันติดของมัน

แต่ถ้าเราพาจิตออกทำงาน ครูบาอาจารย์ท่านสอนให้จิตออกทำงาน เพราะจิตแก้จิต จิตที่เวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ มันเวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะเพราะมันมีเจ้าวัฏจักรครอบงำ หัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้จิตที่เวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ ไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วถ้าเรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เราออกมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติจนจิตเราสงบระงับเข้ามาได้ ถ้าจิตสงบระงับเข้ามาได้ เราพาจิตออกทำงาน ถ้าพาจิตออกทำงาน นี่สมบุรณ์แบบในพระพุทธานุศาสน์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอริยสัจ ๔ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ
 วิธีการดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์ไม่ใช่วิธีปฏิบัติ วิธีปฏิบัติฯ เห็นไหม ทางโลกวิธีปฏิบัติมันเป็นเรื่อง
 โลกๆ วิธีปฏิบัติ ปฏิบัติพอเป็นพิธี แต่เรื่องอริยสัจสมบูรณแบบในพระพุทธศาสนา ทุกข์ เหตุให้
 เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ใด ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ด้วยมรรค ๘ นี้ไง ด้วยสัมมาสมาธิ
 เห็นไหม ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ความชอบธรรมของมันขึ้นมาไง

**หัวใจดวงใดมีมรรค มรรคมันจะเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากการฝึกฝนของตน ถ้าเกิดขึ้น
 จากการฝึกฝนของตน มันพ้นจากปริยัติไปแล้ว ปริยัติมันเป็นทฤษฎีทั้งสิ้น แต่ แต่เวลา
 มันทำขึ้นมาจริง พอมันเกิดปัญญาญาณขึ้นมา เวลาถ้าจับต้องได้ แล้วปัญญาถ้ามัน
 เคลื่อนไป จักรมันเคลื่อน พอจักรมันเคลื่อน “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา
 สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับเป็นธรรมดา อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑ
 ัญญะรู้แล้วหนอ”**

นี่ของเราถ้ามันขับเคลื่อนขึ้นมา มันเกิดขึ้นแล้ว สิ่งที่ยังเกิดขึ้น สิ่งที่เราทำกันอยู่นี้มันไม่
 มีเหตุไม่มีผล แล้วมันไม่มีที่มาที่ไป แล้วไม่มีที่ไปที่ไปมันก็เป็นเรื่องสัญชาตญาณนี่ไง มันเป็น
 เรื่องสัญชาตญาณ เป็นเรื่องของการจินตนาการ เพราะตัวเองไม่มีประสบการณ์

ถ้าตัวเองมีประสบการณ์นะ การพูดทั้งหมด การแสดงทั้งหมด มันบอกถึงหัวใจว่ามี
 หรือไม่มี ถ้าหัวใจมี การพูดแบบโลกๆ ก็ฟังออกว่าเป็นเรื่องโลก โลกก็ยะ เรื่องโลกๆ ปัญญาของ
 โลก ปัญญาของโลกคือปัญญาที่เกิดจากจิต ปัญญาที่เกิดจากสัญชาตญาณ เกิดจากธรรมชาติ
 นี่ไง ธรรมชาติของจิตที่เกิดเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะการเกิดเป็นมนุษย์มีธาตุ ๔ และ
 ชันน์ ๕

ชันน์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สัญญาคือความจำได้หมายรู้ สังขารคือ
 ความคิดความปรุงความแต่ง วิญญาณรับรู้ เห็นไหม นี่ชันน์ ๕ สัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์ก็
 เกิดจากชันน์ ๕ จิตอยู่ในชันน์ ๕ นี้ ชันน์ ๕ ครอบงำจิตอยู่นี่ไง จิตกับชันน์ ๕ ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ มันก็
 เป็นสองนี่ไง

พุทโธๆ มั่นวางขันธุ์ทั้งหมด ขันธุ์ ๕ ทะลุขันธุ์ ๕ ขันธุ์ ๕ เป็นเปลือก แล้วจิตมันเป็นหนึ่งใน แล้วพอจิตมันเป็นหนึ่งใน เห็นไหม เป็นอิสระ ถ้าอิสระขึ้นมา เห็นไหม ในการบริกรรมของเราเนี่ย ใจแล้วถ้าน้อมไปพาจิตออกทำงาน มันก็เป็นขันธุ์ ๕ เหมือนกัน มันก็เป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เหมือนกัน

เพราะเราก็ศึกษามาแล้ว เราศึกษามา เห็นไหม เราศึกษา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ แล้วดับด้วยวิธีการอะไร ดับด้วยปัญญาชอบ ปัญญาที่เกิดจากสัมมาสมาธิ ปัญญาญาณ แล้วถ้าสมาธิเสื่อมนะ ปัญญาไม่ญาณแล้ว ปัญญาหดแล้ว เวลาถ้ามั่นใช้ปัญญา แล้วปัญญามันไปไม่ได้ ถ้าสมาธิอ่อนลงมันเป็นสัญญา นี่สัญญาๆ สัญญาคือความจำได้หมายรู้ ถ้ามั่นเป็นสัญญา ถ้าสัญญามันพิจารณาไปแล้วมันไม่ทะลุอุปโป่ง

แต่ถ้ามั่นมีสัมมาสมาธิเป็นกำลัง แล้วเกิดปัญญาขึ้นมาเป็นปัญญาญาณ ขึ้นของปัญญา ปัญญาในขันธุ์ ๕ เนี่ย แต่มีสมาธิเป็นพื้นฐานมันเป็นปัญญาญาณ ถ้ามั่นพิจารณาขึ้นไปๆ ละเอียดขึ้นไป มันไม่ใช่ขันธุ์แล้ว ขันธุ์ ๕ มันเป็นปัญญามีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน เวลามันเป็นญาณหยั่งรู้ เพราะขันธุ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธุ์ ๕ ขันธุ์ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธุ์ ๕ เวลาขันธุ์ ๕ เวลามันจะขาดจริงๆ มันไปขาดเอาขั้นที่ ๓ เพราะอะไร เพราะปฏิษะ กามราคะ นั่นนะ นั่นก็ขันธุ์อันละเอียด ขันธุ์อย่างหยาบ ขันธุ์อย่างกลาง ขันธุ์อย่างละเอียดใจ

ถ้าขันธุ์อย่างหยาบ ขันธุ์อย่างกลาง ขันธุ์อย่างละเอียด ขันธุ์อย่างหยาบๆ เวลาพิจารณาไปแล้วมันขาด เวลามันขาดนะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปราคมาส เวลามันพิจารณาไปแล้วถ้ามั่นปล่อย มันปล่อย มันปล่อยเป็นตังคปหาน เวลามันขาดสมุจเฉตปหาน เวลาสมุจเฉตปหาน เห็นไหม เวลาสังโยชน์มันขาดไป แล้วสังโยชน์ขาดไปเป็นพระโสดาบัน พระโสดาบันนะ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่พูดโกหกมดเท็จ ไม่พูดโป้ปด

แต่ภาวนาไม่เป็นมันโป้ปดมดเท็จ หลอกแม้แต่ตัวเอง ตัวเองหลอกตัวเองจนตัวเองเชื่อว่าเป็นธรรม นี่เป็นการโป้ปดมดเท็จ มันเป็นการเชื่อในมงคลตื่นข่าว

มงคลตื่นข่าวเป็นข่าวความจริงของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ข่าวนี้เป็นข่าวจริง ๆ เป็นข้อเท็จจริงจากหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นโรงงานผลิตพระอรหันต์ พระอรหันต์ที่ รู้จริงเห็นจริงเป็นเรื่องข้อเท็จจริง เป็นเรื่องจริง ๆ ไม่ใช่ไปปดมดเท็จ มันเป็นเรื่องจริง ๆ เพราะอะไร มันเป็นเรื่องจริง ๆ เพราะเวลาขณะจิต เห็นไหม ขณะ นิโรธ แล้วดับทุกข์ เวลามันขาด มันเกิดนิโรธ มันเกิดดับทุกข์ มันมีขณะจิตไป

แต่ของเขายืนยันกันเองว่า “พวกเราไม่ต้องมีขณะ”

เพราะมันไม่มีขณะ เพราะไม่รู้จัก ไม่รู้จักขณะ ไม่รู้จักเวลาจิตมันสงบ จิตนี้เป็นหนึ่งแล้ว ถ้ามันเกิดปัญญามันเกิดปัญญาญาณ ปัญญาญาณนี้จะรู้คั่น คั่นหากิเลสผู้ก่อการ ถ้าผู้ก่อการ ผู้ก่อการทั้งหมดต้องจับมาไต่สวน ต้องจับมาแล้วพิจารณา ใครทำถูกผิดมากน้อย อย่างไร ระหว่างกองทัพกิเลสกับกองทัพธรรม กองทัพกิเลสมันก็ใช้สติ ใช้ปัญญา ใช้การ กระพืดกระเฟียด กำลังของมันเต็มหัวใจ เต็มการกระทำของมันถึงที่สุด

นี่กองทัพธรรม ๆ กองทัพธรรม เห็นไหม มันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีมรรค ๘ นี้ไง ถ้าศีล สมาธิ ปัญญามันเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากการกระทำของเรา ถ้าเกิดขึ้นจากการกระทำของเรา เกิดขึ้น ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าจับผู้ก่อการได้ มันถึงจะจับกิเลสได้ตามความเป็นจริง

“กิเลสเป็นตัวเป็นตนเชี่ยวชาญ กิเลสนะ”

คนภาวนาเป็นเขาไม่พูดอย่างนี้หรอก กิเลสมันก็คือกิเลส แล้วกิเลสในหัวใจของทุก ๆ คน น่ากลัวทั้งสิ้น น่ากลัว เกิดมามีศรีสุขทุกข์จนเข็ญใจขนาดไหน อยู่ในอำนาจของกิเลสตัณหา ความทะยานอยากทั้งสิ้น เห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นนักบวช มาบวชเป็นพระ พระผู้ปฏิบัติปฏิบัติเป็นสมมุติสงฆ์ทั้งสิ้น สมมุติสงฆ์ สงฆ์นี้ตามความเป็นจริงของการปฏิบัติจตุตถกรรม จริงตามธรรมและวินัยแต่เป็นสมมุติทั้งสิ้น มันอยู่ใต้อำนาจของกิเลสตัณหาความทะยานอยากทั้งสิ้น

ถ้ามันอยู่ได้อำนาจกิเลสค้นหาความทะยานอยากทั้งสิ้น มันไม่พ้นจากการครอบงำของมารไปทั้งสิ้น แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนี่ย ถ้ามันปฏิบัติพอเป็นพิธีๆ เห็นไหม มันก็ว่าเป็นการปล่อยวาง วางอะไร วางที่ไหน มันเป็นการที่กักตักเอาว่าการวางเป็นความจริง เพราะไม่เป็นมันถึงได้แสดงออกถึงความโป้ปดมดเท็จ ที่กักตักเอาตามความพอใจ ไม่ต้องมีขณะก็ได้

คำว่า “ก็ได้” ใครว่าได้ละ คำว่า “ก็ได้ๆ” นี้ได้อะไร คำว่า “ก็ได้ๆ” ก็พญามาร กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันปิดหูปิดตาไป กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันตีกอกตัวมันสบายใจเลย กลุ่มชนกลุ่มนี้อยู่ในอำนาจตลอดไป ไม่มีสติปัญญา ไม่มีความสามารถที่จะเข้าไปรื้อค้นหาผู้ก่อการ ไม่มีสามารถรื้อค้นผู้ก่อการ จับผู้ก่อการขึ้นมาใช้สติปัญญาเป็นภาวนามยปัญญา เป็นโลกุตตรปัญญาได้ ไม่มีสามารถพอ

มีความสามารถ เวลาฟังธรรมๆ ในลูกศิษย์ของหลวงปู่่มันมีทั้งถูกและผิด ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามธรรมและวินัยเดินตามหลวงปู่่มัน เดินตามครูบาอาจารย์ไปโดยความถูกต้องชอบธรรม เขาก็จะปฏิบัติแบบซื่อแท้จริงๆ มรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๔ คู่ เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

แต่ผู้ที่ปฏิบัติไม่เป็น ปฏิบัติไม่ได้ มีทั้งผู้ที่ปฏิบัติเป็นและไม่เป็น ผู้ที่ปฏิบัติไม่เป็นก็ใช้สัญชาตญาณนึกคิดที่กักตักเอาว่าเป็นแบบนั้น “วางแล้วก็ไปธรรม วางแล้วก็ไปธรรม” แล้ววางอะไร วางที่ไหน แล้ววางอย่างไร สิ่งใดเป็นเครื่องยืนยันว่าการวางนี้เป็นความถูกต้องชอบธรรม

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญญา ไม่มีใครยืนยันและค้าประกันสิ่งใด แต่มันเป็นสัจจะความจริงที่เกิดขึ้นท่ามกลางหัวใจในการประพฤติปฏิบัติเนี่ย ถ้าในการประพฤติปฏิบัติเนี่ยติดขัดอยู่ขั้นตอนใดมันก็จะติดอยู่อย่างนั้น นี่การประพฤติปฏิบัติแบบเวลาปฏิบัติแล้วแก้จิต แก้จิต

นี่ไม่มีใครแก้ ไม่มีใครคอยชักจูง มันก็อยู่อย่างนั้น กิเลสเนี่ยสิ่งที่ว่า “มันเป็นตัวเป็นตน เขียวหรือ มันเป็นกิเลสเนี่ยมันเป็นตัวเป็นตนอย่างนั้นเลย จะต้องจับต้องอย่างนั้นเลยหรือ” นี่เพราะอะไร

เพราะไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น แต่ที่ผู้รู้ ผู้ที่เขาเคยเห็นเขายืนยัน กิลเลส ต้องรู้จักกิลเลส ต้องเห็น กิลเลส แล้วใช้สติปัญญา ใช้มรรค ๘ เข้าไป เข้าไปพิจารณามัน แล้วถ้าพิจารณามันเข้าไปเป็นขั้น เป็นตอนขึ้นไป เห็นใหม่ เขาถึงประพจน์ปฏิบัติ อริยสัจมีหนึ่งเดียวเท่านั้น ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ เวลามันดับขึ้นมา มันดับอย่างไร

นี่ไง **ธมมสากัจจา เอตมมมงคลมุตตม** เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านสนทนาธรรมกัน ท่าน วัดกันอย่างไร ท่านพิจารณา แล้ว**คนไม่รู้พูดไม่ได้ คนไม่รู้ถามไม่ได้ แล้วตอบไม่ได้ด้วย** แต่ถ้าคนรู้นะ ฟังทีเดียวก็น่า แล้วถ้าประพจน์ปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมาแล้วนี่มันรู้มันเห็น จริงๆ อย่างนี้ แล้วมันจะไปปดมดเท็จไปได้ได้อย่างไร

ถ้ามันไม่ไปปดมดเท็จเพราะอะไร ถ้าพิจารณานี้ขั้นแรก แค่เป็นโสดาบันนี่ไม่ต้องพูดถึง เลย ไม่มี ไม่มีหรอก ถ้าเป็นโสดาบัน เห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะมันเป็นจริงในใจใจ เวลาจิต สงบแล้ว เห็นใหม่ จิตสงบแล้ว จิตเป็นหนึ่งแล้ว จิตที่เป็นหนึ่งนี่ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา นี่มันเป็นสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิ เห็นใหม่ เวลาพาจิตนี้ออก ออกค้นคว้า ออกแสวงหา นี่ไง ผู้ก่อการ นี่กิลเลส ผู้ก่อการ ผู้ก่อการมันมี ถ้าผู้ก่อการไม่มี เราไม่ได้มาเกิดหรอก ถ้าผู้ก่อการมันมีแล้วผู้ก่อการเป็น เจ้าวัฏจักรเสียด้วย แล้วผู้ก่อการเป็นนามธรรมที่จับต้องได้ยากด้วย สิ่งที่เป็นนามธรรมๆ แล้ว ตัวตนมันอยู่ที่ไหน ถ้าไม่มีอำนาจนามมันจะรู้จะเห็นได้อย่างไร

ถ้ามีอำนาจนามขึ้นมา จิตสงบแล้ว จิตสงบแล้วถ้ามันโน้มไปเห็น เห็นตามความเป็นจริง ขนพองสยงเกล้า เห็นกิลเลสนี้เป็นลาภอันใหญ่เลยนะ

เวลาทำหน้าที่การทำงานทำอะไร ทำแล้วจับต้องสิ่งใดไม่ได้ จับต้นชนปลายไม่ได้ แล้ว เริ่มต้นกันอย่างไร เวลาครูบาอาจารย์เราที่ท่านประพจน์ปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่าน ออกประพจน์ปฏิบัติแล้วทำอย่างไร ทำอย่างไร แล้วเจออย่างไร

คนที่ปฏิบัตินะ ไปหาครูบาอาจารย์ บอกที่ๆ ที่ไปหาครูบา-อาจารย์กันก็เพราะเหตุนี้ไง บอกสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมมา แล้วสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมมันอยู่ไหน

อยู่ท่ามกลางหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะ แล้วถ้ามันอยู่ท่ามกลางหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น ใจ ที่มันยาก มันยากอย่างนี้ แต่ไม่พ้นวิสัยของมนุษย์ **ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด** องค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก็เป็นมนุษย์ เราก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เรา ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนา เราจะไม่ฝักใฝ่ในการประพฤติปฏิบัติ เราจะไม่สนใจในการประพฤติปฏิบัติ

แล้วถ้าเราสนใจในการประพฤติปฏิบัติ แล้วเราจะตรวจสอบในใจของเราเนี่ย เราต้องการความจริง เราต้องการมรรคผลของเราเอง เราเกิดมาเรามีกิเลส เรามีความโลภ ความโกรธ ความหลง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เราเคยคลุกคลีอยู่กับมันมาตลอดละ แล้วเราก็มีความไม่รู้ที่อยู่ในใจมากมายมหาศาล เราต้องการปลดเปลื้องเรื่องอย่างนี้ เราต้องการปลดเปลื้องกิเลสออกจากหัวใจนี้ แล้วมันเป็นผู้ก่อการในหัวใจนี้ ให้อ่าง ให้อ่างอารมณ์

“วางอารมณ์แล้ว มันจะเป็นธรรมเลย ไม่ต้องดีนรณ ไม่ต้องเดือดร้อน” นี่เขาว่า คนที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงนี่เดือดร้อนนะ ใจที่ปล่อยวางตามทีที่ทักๆ เอนั่นนะ เรื่องตามจินตนาการเอา การโดยสัญชาตญาณ เขาว่าการปฏิบัตินั้นเป็นธรรม

ปฏิบัติไม่เป็นไร ในลูกศิษย์ของกรรมฐานมีทั้งถูกและผิด สิ่งที่เขาถูก เขาเศร้าใจ เพราะสิ่งที่ถูก เห็นใหม่ คนเราจะเป็นคนดีต้องปากกัดตีนถีบ ต้องทำแต่คุณงามความดี ใจคนพาลมันเที่ยวฉกฉวยผลงานของคนอื่น แย่งชิงว่าเป็นผลงานของเขา การทำงาน ๒ ชั้น พยายามจะเอา ๒ ชั้น พยายามเอาผลงานของตน เอาสิ่งซึ่งซึ่งความดีความชอบกัน

แต่ในการประพฤติปฏิบัติมันช่วงชิงกันไม่ได้ มันเป็นของใครของมัน มันเป็นความสุข ความทุกข์ในหัวใจ ในการประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง เราลงทุนลงแรงของเรา เราลงทุน

ลงแรงของเราแล้วมันต้องเป็นสัมมาทิฐิ มันต้องเป็นทางสายกลาง ลงทุนลงแรงจนเข้มข้น
เกินไปมันก็เป็นอัตตกิลมถานุโยค ลงทุนโดยการปล่อยปละละเลยนี่กามสุขัลลิกานุโยค

ทางสายกลาง มันก็ต้องทางสายกลางในความสมดุลและพอดีของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ
นั้น แล้วเวลาสมดุลพอดีของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นมันก็เรื่องเกี่ยวกับจิต เกี่ยวกับนิสัย คือ
อำนาจวาสนา กุศล ธรรม อกุศล ธรรม เราทำของเรามาทั้งสิ้น ถ้าเราทำของเรามา เราทำ
ตรงจิตตรงนิสัยของเรา มันก็เข้าสู่สัจจะความจริง เป็นสัจจะเป็นความจริง

“ธรรมที่มีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมที่มีอยู่โดยดั้งเดิม”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นคว้าเป็นผู้แสวงหามา ค้นคว้าแสวงหา มันมี
อยู่โดยดั้งเดิม แล้วมันมีอยู่ตรงไหนล่ะ เวลาค้นคว้าแสวงหามา มันมาชำระล้างกิเลสครอบครวั
ของมารในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนพญามารคร่ำครวญร้องไห้ จนความโลภ
ความโกรธ ความหลง มาบอกพ่อกุญจะจัดการให้ เวลาปฏิบัติชำระล้างความสะอาดในหัวใจ
ของตน สิ่งที่ทำพญามารให้หมดไปจากหัวใจอันนั้นเป็นสัจจะความจริง แล้วมันเป็นความจริง
อย่างนั้น

เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาบ้าง มาบ้างนะ มาบ้างคือทำบ้าง ไม่ทำบ้างไง แต่ถ้า
เอาความจริงๆ เอาไม่บ้างเอาจริงๆ เลยละ เอาจริงๆ มันก็ต้องตามความเป็นจริงของเรา ถ้า
ความจริงของเรา ผู้ที่ปฏิบัติผิด ปฏิบัติไม่เป็น ปฏิบัติแล้วที่กัทักเอาเยอะแยะไปหมดเลย

แต่ถ้าผู้ปฏิบัติความจริงมันต้องเข้มข้น มันต้องสติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ปัญญา
ญาณ แต่ละขั้นแต่ละตอนขึ้นไปเป็นข้อเท็จจริง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์
ทุกข์ดับ ทุกข์ดับ นิโรธ ขณะจิตที่มันเป็นความจริง เขาคูยกันตรงนั้น ไม่รู้พูดไม่ได้ ถามก็ไม่ได้
ตอบก็ไม่ได้

เลยบอกว่า “ของเราไม่ต้องก็ได้” ใครเป็นคนอนุญาตให้ต้องหรือไม่ต้อง มันไม่มี

มันเป็นความจริง ความจริงต้องเป็นความจริงอันเดียวกัน เพราะมันเกี่ยวกับวิภูฏะไฉ่ ตั้งแต่กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันเป็นอันเดียวกัน เทวดา อินทร์ พรหม เวลาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน

มนุษย์ก็เหมือนกัน มันไม่ใช่เฉพาะของเรา เราไม่ต้องก็ได้ อยู่ในกลุ่มของเรามันไม่มี มันผลของวิภูฏะ มันเป็นการยืนยันในการเวียนว่ายตายเกิดในวิภูฏะ มันเป็นผลของวิภูฏะ ไม่มีใครจะมาปฏิเสธหรือยอมรับสิ่งใดก็ได้

เป็นไปไม่ได้ มันเป็นข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนา จะบอกว่า “ของเราไม่ต้องมีขณะก็ได้” มันเป็นไปไม่ได้ เพราะไม่มีขณะนี้ไง มันถึงไม่รู้จักกิเลสผู้ก่อการ ไม่เคยเห็นตัวเห็นตน แล้วเวลาพูดนะ “มันเป็นตัวเป็นตนเขียวหรือ มันเป็นอย่างไร”

ไม่ต้องตากไม่ต้องถาง ไม่ต้องบิต ไม่ต้องบิตพลั่ว ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก แล้วถ้ามันไม่เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก มันจะเป็นเหมือนหลวงปู่มันอย่างไร มันจะเป็นเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างไร

นี่เหมือนนะ แต่เวลาหลวงตาท่านสิ้นกิเลสแล้ว ท่านกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบแล้วกราบเล่า มันไม่ใช่เหมือน มันเป็นอันเดียวกัน มันเป็นอันเดียวกัน หนึ่งเดียวเท่านั้น หนึ่งไม่มีสอง เอโก ธมฺโม ธรรมอันเอก ธรรมทั้งแท่ง มีหนึ่งเดียวเท่านั้นไม่มีสอง เอวัง